

Totaalpakket

Wieke Karsten

Soms ga je naar een concert en alles klopt. Het is goed, het is mooi, het blijft boeien, je zit als aan je stoel genageld, en als het concert is afgelopen vind je dat heel erg jammer. Een Superconcert!

Het ervaren van een Superconcert lijkt een collectief gebeuren. Ik herinner me een kort concert met Isabelle van Keulen en Ronald Brautigam. Iedereen zat ademloos te luisteren en toen het klaar was stond het hele publiek als één man op om ovationeel te klappen. Kippenvel!

Superconcerten komen minder vaak voor dan je zou denken. Je gaat misschien honderden keren in je leven naar concerten, maar de superconcerten zijn op de vingers van twee handen te tellen. Wat maakt een concert tot een superconcert?

Kenmerkend voor superconcerten is dat je verschillende 'lagen' kunt benoemen, waarin de kwaliteit gelijktijdig top is. Die lagen of gebieden zijn: repertoire, interpretatie, technische uitvoering, meesterschap van de musici en expressie. Mist een van deze gebieden die topkwaliteit, dan is het (helaas) geen superconcert meer. Ik zal ze allemaal langs gaan.

Allereerst komt repertoire, en dan gaat het bijvoorbeeld over mooi of minder mooi. Dit is natuurlijk aan smaak gebonden; ik persoonlijk luister liever naar barokmuziek dan naar smartlappen. Repertoire kent ook een kwaliteitsnorm: het is goed of slecht, je hebt A- en Z-componisten. Sommige muziek vindt men simpel (bijvoorbeeld salonmuziek) en andere muziek wellicht te gecompliceerd (bijvoorbeeld hedendaagse muziek). Interpretatie is een volgende factor van belang. Ook deze is aan normen en waarden gebonden. Een geofende luisteraar waardeert het als een stuk in stijl wordt gespeeld, en dat geldt voor vrijwel elke muziekstijl, klassiek, jazz, pop of wereldmuziek. Bij interpretatie hoort ook het begrijpelijk maken van de muziek. Alsof je als luisteraar bij de hand wordt genomen en door een interessant wandelgebied wordt geleid. Berg op, berg af, over een ingewikkeld pad langs ondoordringbare struiken, door bos, dorp of langs een kermis en de coda in een bootje over stil water.

Technische uitvoering is ook een laag die topkwaliteit behoeft. De musici moeten niet alleen het stuk gaaf en zuiver kunnen spelen, maar ook de gekozen interpretatie (de wandeling) goed kunnen uitvoeren.

Meesterschap van de musici is zeer belangrijk voor het slagen van een concert. Als je musici ziet ploeteren, als ze fysiek gespannen zijn, als je merkt dat ze het niet

naar hun zin hebben, dan zit je niet lekker te luisteren. En andersom: als je het gevoel hebt dat de musici doen wat ze willen, dat alles lukt en dat zij er zelf van genieten, maakt dat het bijwonen van een concert tot een feest.

En dan: expressie. Expressie in de letterlijke betekenis van het woord: uitdrukken. Het uitdrukken van emoties in klank. Niet alleen de dramatiek die er duimendik bovenop ligt, maar alle grijstinten die er maar te vinden zijn. De saaie echt saai, de droevige hartverscheurend en de spannende akelig intens. Tijdens het instuderen al uitgezocht: de interpretatieve wandeling. Door effectieve expressie worden emoties groter, zoals theater-make-up de gelaatsuitdrukking van een acteur vergroot.

Superconcerten zijn zeldzaam, maar gelukkig zijn er veel concerten waarop het niveau er dicht bij in de buurt komt. Bijzonder genoeg is dat vaak het geval bij concerten die door kinderen worden gegeven!

Een aantal factoren lijkt voor kinderen in hun voordeel te werken: de concerten zijn meestal kort, waardoor het 'superen' zich kan beperken tot een tiental minuten. Bovendien is het repertoire vaak goed gekozen; muzikaal interessant en niet te moeilijk, daardoor qua interpretatie logisch en goed speelbaar. Sommige kinderen kunnen al heel expressief zijn, en het allerbelangrijkste: de onbevangenheid van kinderen maakt hun meesterschap fris en ontroerend.

Onnodig te benadrukken hoe interessant dit totaalpakket voor elke musicus is, voor het geven van concerten én voor het lesgeven.

Hoe is het gesteld met deze vijf lagen, komen ze in het lesgeven genoeg aan bod? Worden de leerlingen in al deze lagen opgeleid?

Daarover een volgende keer meer!

wr.karsten@planet.nl

